

LAMBDAİSTANBUL KAPATILMAK İSTENİYOR, EBEVEYNLER SAHİP ÇIKIYOR

Şaşırdık, kabullendik, benimsedik

Keremeti kendinden menkul “genel ahlâk”a ve “Türk aile değerleri”ne aykırı bulunarak kapatılan Lambda derneğinin üyesi olan ailelere bağlanıyoruz, evlatlarının cinsel yönelimlerine ve seçtikleri hayata nasıl baktıklarına kulak veriyoruz.

GÜLSEREN

Tercih değil, yönelim

Gülseren (52, sağlık sektöründe çalışıyor, Tarkan'ın (20) annesi): Oğlum ortaokuldayken, bazı şeyler hissedip babasıyla “acaba?” diye aklımıza gelmişti. Çok yüksek sesli gülmeler, bazı jestler, hareketler... Birilerini taklit ediyor, özeniyor ya da kafasını karıştıran bir şeyler var diye düşünmüştüm. Ergenlik döneminde bunları hissedince, bu konuda çalışan bir psikoloğa giderek işin detayını öğrenmek istedim. Bunun bir “tercih” olmadığını, doğuştan gelen bir “yönelim” olduğunu öğrendim. Bu konuya zaten geniş bakıyordum, kendimi bildim bileli eşcinsellere hasta olarak bakmamışım. Bunun onların tercihi olduğunu düşünürdüm, yönelimmiş. Sonra, anne-baba ve çocuk olarak bir gençlik terapistine gittik. Oğluma “gençlikle ilgili bazı sıkıntıların olabilir. Bizimle paylaşmıyorsun, bir sorunun varsa, onunla paylaş istersen” dedik. Onu kırmamak, üzmemek için böyle söylemeyi tercih ettik. Hiç itiraz etmedi. Terapist önce onunla görüştü. Sonra, “sizinle konuşmama gerek yok. Çok naif duyguları olan, çok özgür düşünen bir çocuğunuz var. Güzel yetiştirmişsiniz, maço özellikleri yok” dedi. Biz de zaten onu “sen erkeksin, şöyle güçlüsün, böyle büyüksün” şeklinde yetiştirmedik. Önceki terapistten bu işin tercih değil, yönelim olduğunu öğrendiğim için “yaşayıp göreceğiz” diye düşündük. “O bizim evladımız, onu seviyoruz, arkasındayız her an” dedik.

Eşinizin tepkisi de sizinki gibi miydi?

Babamız benden biraz daha geriden geldi... “Sen kondurmuyorsun, ama böyle bir şey var” diyordum. Ergenlikten önce, babayla aramda bir suçlama olmuştu. “İşlerinden ötürü yeteri kadar çocukla ilgilenmiyorsun” diyordum, o da “sen çok fazla üstüne düşüyorsun çocuğun” diyordu. Küçükken, yuvada hiperaktif bulunduğu için, biraz da kekemelik sorunumuz vardı, bir psikoloğa gitmiştik. Bir resim çizdirmiş, “baba modeli eksik” demişti. Ben de onun üzerine “baba modeli eksikmiş” diye eşimi çocuğumla daha fazla ilgilenmeye yöneltmeye çalıştım. Eşime şüphelendiğimi ilk söylediğimde, “olabilir, bence de var öyle bir şeyler...” dedi ve geçti. O hep yokmuş gibi davrandı. Ben babayla aralarında köprü olmaya çalıştım. Aralarında bu konuda bir sorun olmasın türünden tedirginliklerim oldu.

Emin olduktan sonra ne yaptınız?

Bir psikiyatriste gittim, “çocuğumda böyle bir şeyler hissediyorum, ben mi açılmalıyım, o mu açılmalı?” diye sordum. “O kesin öyledir, hemen bana getirin, ben teşhis koyarım, size söylerim” dedi. “Benim öğrenmek istediğim bu değil, ben onun rahatlamasını istiyorum. Size niye getireyim” dedim. Sonra, bir arkadaşım, üniversitede öğretim üyesi eşcinsel bir arkadaşıyla tanıştırdı beni. Merak ettiğim her

şeyi ona danıştım. “Zorlamanıza gerek yok, doğal akışına bırakın, o ihtiyaç hissettiğinde size söyler” dedi.

Çocuğunuzla aranızda bu konu nasıl alenîleşti?

Lambda aile grubundan, oğlumu tanıyan bir ebeveyn bana ulaştı. Arkadaşların anneleri olarak buluştuk. Sohbetleşirken, baktım ki, onlar çok şey paylaşmış, “ya biz böyle paylaşmadık” dedim. “Sen açıl, oğlun da daha rahat eder” dedi. O gün oğlumu aldım, eve dönerken arabada konuştuk. “Ben bir şeyler hissediyorum. Biz seni rahatsız edecek bir şeyler yaptık mı?” dedim. “Hayır” dedi. “Kötü bir şey yaşadın mı?” diye sordum... Yumuşak geçiş yaptık. Babaya “ben konuşacağım, birlikte konuşalım” dediğimde, “ben konuşmayayım, sen konuş işte, benim de aynı düşündüğümü söyle” dedi. Babalar böyle.

Eşiniz hiç Lambda’ya geldi mi?

Eşim hiç gelmedi. Ama mutlaka gelecektir, bu konuda çok dar bir bakış açısı yok. Henüz zamanı gelmedi demek ki. “Gelip de ne konuşacağım?” diyor. Oğlunuzla bu konuda konuşuyor mu?

Konuşmuyor. Öyle bir süreçteyiz. Demek ki benim kadar net kabullenemiyor. Bizim çocuklarımız çok şanslılar. Onların yanında olduğumuzu biliyor, hissediyorlar. Bütün anne-babalara şunu söylemek istiyorum: Kesinlikle sevgilerini eksik etmesinler, onları dışlamasınlar. Öyle yaptıkları zaman, çocuklarını kaybediyorlar, onların kendilerini bulma devresinde yanlış şeyler yapmalarına neden oluyorlar, büyük yaralar açıyorlar. Sevgiyle yaklaşsınlar, bilgilenmeye çalışsınlar. Lambda danışma hattı bunun için var, biz de bunun için varız, anne-babalar da arasın. Lambda için verilen kapatma kararına büyük tepki duydum. Bir insanın duygularına, düşüncelerine, inançlarına, yönelimlerine kimse müdahale edemez; bu, en temel insan haklarından biri. Lambda’nın faaliyetleri devam ederse eşcinsellik çoğalacak gibi bir hava yaratılmaya çalışılıyor. Eşcinsellik bulaşıcı bir şey değil ki, artsın.

Selma

Konduramıyordum

Selma (51, ev kadını, Mete’nin (24) annesi): Ben kızıma da, oğluma da çok düşkün bir anneydim. Onların her şeyini yakından takip eder, her şeyi paylaşmaya çalışırdım. Şimdi fark ediyorum, annelik unvanı ve o rol bana çok iyi gelmiş. Kendimi çocuklarımla var ediyordum: “En iyi çocuğu ben yetiştiririm.” Çocuğum 16-17 yaşlarındayken benden uzaklaşmaya başladı. Cinselliği, erkek-kız arkadaşlığıydı gibi konular açıldığında, hemen odasına gidiyordu. Her şeyi anlatan bir çocukken, özellikle o konularda üstü kapalı geçmesi, uzaklaşması, odasına kapanması... Bir şeyler hissediyordum, ama konduramıyordum da.

Konduramadığınız neydi?

Eşcinsel olabilir mi düşüncesi aklıma takılıyordu. Ama hemen, “yok canım, olur mu öyle şey, ben çocuklarımı çok iyi yetiştiriyorum” diyordum. Böyle çok uzun gitmedi tabii. O düşünceler beni kemirmeye başladı. Bir gün, “artık bu böyle olmayacak” dedim ve eşime söyledim: “Cinsellik konusunda yanlış bir şeyi var bu çocuğun,

eşcinsel olduğunu mu düşünüyor acaba?” Bütün bu sıkıntıları yaşarken, “eşime söylesem mi, yoksa tek başıma mı bunu çözmeliyim” diye düşünüp duruyordum. Çocuğuma açılmaya niyetlenmişim artık, ama eşimde tereddütlerim vardı. Sonra, “eğer öyleyse, ben bu yükü ömür boyu kaldıramam” dedim, “onun da çocuğu” diye düşündüm. Eşime, “bunu netleştirmemiz lâzım. Bu düşüncelerle mahvoluyorum, uykularım kaçıyor” dedim.

Eşiniz “abartıyorsunuz” demedi mi?

“Yok canım, öyle şey olur mu?” dedi. Böyle bir şeyin olacağını, bizim başımıza geleceğini düşünemedik.

O zamanlar sizin için eşcinsellik ne anlam ifade ediyordu?

Bir hastalık gibi. Oğlanın kafası karışık. Ya da “bu çocuğa bir şey mi yaptılar?” gibi... Hiç bilgim yoktu. Bildiğimiz model, erkek ve kadındı. Onun haricinde, televizyonlarda gördüğümüz, Zeki Müren, Bülent Ersoy modeli vardı.

Hiç eşcinsel tanıdığınız olmuş muydu?

Hayır. İstanbul’da yetiştim ama, hatırlamıyorum. İlgimi çeken, “aa, bu böyleymiş” diyebileceğim biri yoktu.

Eşinizle konuşunca ne yaptınız?

Eşimle konuştuktan bir gün sonra, beraber oğlumun okuldan gelmesini bekledik. Onunla konuşmaya karar vermiştik.

Pat diye mi sordunuz?

Çok şaşkındık aslında. Dolaylı konulardan başladık, söylemeye çalıştık. Kapana sıkışmış gibiydi çocuğum karşımda. Yine hep konuyu kapatmaya uğraşıyordu. Ona ilk biz söyledik, “öyle de olabilirsin, böyle de olabilirsin”... Şimdi baktığımda anlıyorum, onu kazanmakmış istediğim, onun bana o tarafını da açmasını. Benden uzaklaşması çok ağır geliyordu.

O ilk konuşma nasıl gelişti?

Dolaylı dolaylı konuşurken, “Öyle de olsan, sen bizim çocuğumuzsun, bu bir şeyi değiştirmes, biz seni yine seviyoruz” dedim. Ondan sonra açıldı. “Evet, ben öyleyim, bunu hissediyorum. Daha yeni kabul ettim, altı ay oldu” dedi. “Benim için de çok zor bir süreçti” dedi. “Niye böyleyim, neden farklıyım diye çok bocaladım” dedi. Ağlıyordu. Ama rahatlamıştı. Gözlerinde rahatlamış bir ifade vardı. Bizimse dünya başımıza yıkılmıştı. Şüphelerim, kaygılarım, acabalarım gerçek olmuştu. Eşim de karmakarışık oldu. Fakat ona sarıldık, sevdik, öptük...

Durum netleşince neler yaşadınız?

Korktuk, ürktük. “Şimdi ne yapacağız?” diye düşündük. Gizledik, bu olay dört kişilik aile içinde kaldı. Bir de yardım aldığımız psikolog biliyordu.

Psikoloğa hep beraber mi gittiniz?

İlk ailece gittik. Psikolog “oğlunuzun uzun süre terapiye gelmesi gerekebilir, anne de gelecek” dedi. Ayı ayrı günlerde terapiye başladık. Ara ara babamız da psikologla görüşüyordu. Bize iyi geldi, beni kendime döndürmeye başladı.

Kendinizi suçladığınız oldu mu?

Tabii. İlk anda, inkâr ediyorsunuz, “olamaz” diyorsunuz; ardından, suçluluk duygusu geliyor: “Çocuğuma yetemedim mi”, “nerede hata yaptım”, “neden ona daha yakın olamadım”... Kendimi çok suçladım. Bir dönem, çocuklara yeterince ilgi göstermediği, işi çok zamanını aldığı için eşimi suçladım.

Eşinizin mesleği ne?

Emekli subay. Asker denince akla gelen katı bir tip vardır, hiç öyle değildir, çok duygusaldır, babacandır.

Eşinizin ruh hali, tepkisi de sizinkine benzer miydi?

Aşağı yukarı aynıydı. Çocuklarına çok düşkün insanlardık, onlar için yaşardık, onlarla yatar kalkardık, onların okulları, dersaneleri, gelecekleri... Onlarla bir hayat programımız vardı. Eşim ilk anda benim kadar yıkım yaşamadı. “Türkiye şartlarında nasıl bir hayat süreceğ” gibi kaygılar duymaya başladı. “Onu incitirlerse, kırarlarsa, bu çocuk bunları hak etmedi” diye üzülyordu. Terapist “nasıl bazıları heteroseksüel doğuyorsa, onlar da o duygularla dünyaya geliyor” dedi. O dönem çocuğumla yapılan terapilerde, daha anaokulundan beri böyle hisler yaşadığı ortaya çıktı. Öyle olunca, bir şey yapamıyorsunuz, doğal diye kabul ediyorsunuz.

Yadırgama dönemi artık geçti mi? Oğlunuzun sevgilileriyle tanıştınız mı?

İlk zamanlar çok yadırgıyordum, ama artık yadırgamıyorum. İlk erkek arkadaşı terapi sürecindeyken oldu. Terapisti “çok tatlı bir çocuk, ben tanıştım, sizinle de tanışmak istiyor” dedi. “Tamam” dedim. Bir bayramdı, elinde çiçekleriyle geldi, oturduk. İlk anda bir tuhaf geliyor, sonra doğal diye düşünüyorsunuz. Şaşkınlık, doğallık derken, alıştık, benimsedik.

Akrabalarınızdan, çevrenizden durumu gizlemeye devam ettiniz mi?

Yavaş yavaş, bizim normlarımıza yakın, bizi anlayabilen insanlarla paylaşmaya başladık. Bir kişi, iki kişi derken çoğaldı. Anneanne, babaanneler, akrabalar bilmiyorlar. Onlardan anlamalarını da bekleyemem zaten. Onlara anlattığım anda, yüzlerce soruyla karşılaşacağım.

Oğlunuzun önünde bir de askerlik sorunu olacak...

İlk zamanlarda bu konuda çok endişeleniyorduk. Lambda'ya gide gele bilgilendik, çok şey öğrendik. Çocuklar rapor alabiliyorlar. Askeriyenin verdiği rapor “çürük raporu” diye geçiyor. Benim umurumda değil, bu onların koyduğu isim, çürük mürük

diye bir şey yok. O zaman geldiğinde, ben çocuğumun yanında olacağım. Babası da yanında olacaktır. Herhalde askeriyedekiler çok şaşırarak. Ama böyle böyle kıracağız toplumun yargısını.

Bu sürede hayata, kendi hayatınıza bakışınızda neler değişti?

Toplum bize “sen kadınsın”, “sen erkeksin” diye roller verdi. Bu rollerde yaşamak kolaydı. Oğlumla yaşadıklarımızdan sonra düşünmeye, öğrenmeye başladıkça, bütün dünyam yıkıldı, bir baktım ki, altında ben yokum. Toplum tarafından öyle bir model dayatılmış ki bana, eşime, aile kavramına, her şeye dair düşüncelerim de, dünyam da yıkıldı. Bize verilenin bir rol olduğunu gördüm; üstelik, bu çocuklara bir rol de verilmiyor. O yüzden, bunlar çok küçük yaşlarda “ben kimim” diye kendilerine soruyorlar. Ben bu soruyu kendime 43 yaşında, oğlumun bize açıldığı gün sorabildim.

Bu soruyu sormuş olmak hayatınızı olumlu olarak etkilemedi mi? Yıkılan dünyanın yerine yeni bir dünyaya kapı açılmadı mı?

Bu olay olmasaydı, uyur halde yaşayan bir insan olurdu. Asla bu kadar bilinçlenemezdim. Oğlum benim öğretmenim oldu. Doğduğum andan itibaren bütün hayatımı sorgulamaya başladım. Sanki yeniden dünyaya gelmişim gibi, bir puzzle’ın parçaları arasında buldum kendimi: Annem, babam, çevre, okul, toplum... Tabii tanrı kavramı, Allah, cezalandırıcı kavramlar... Bunları çok sorguladım. Her şey kırıldı, döküldü, bütün inanç sistemim sarsıldı. Anelik nedir? Kadın nedir? Aile nedir? Birey nedir? Bu sorulardan yola çıkarak, kendimi ne kadar tanıyabildiysem, çocuğumu da o kadar tanıdım. Kendimi de olduğum halimle kabul ettim. O kabulden sonra güçlenmeye başladım. Beni sevsinler, beni onaylasınlar, bana bir unvan versinler beklentim kalmadı.

Kendi cinselliğinizi sorgulattı mı bu süreç?

Sorgulattı tabii. Aile baskısıyla yetişen bir çocuktum. Hep beni namus simgesi olarak görüyordu ailem ve çevrem. Belki de o baskılardan kurtulmak için evlendim. Bunları sorguladım. Çok şükür ki, doğru insanı seçmişim. Aşk, sevgi vardı ama, o baskıdan kurtulmak için evlenmişim. 31 yıldır evliyim, hep destek olduk birbirimize.

EDA

Sağır kurbağa hikâyesi

Eda (48, sigortacı, Özgür’ün (17) annesi): Babasıyla ayrıldığımızda, iki oğlumun küçüğü olan Özgür ilkokul 2’deydi. Eşim hekim, Karadeniz’deydik, evliliğimiz yürümedi. Aldım çocuklarımı geldim. Anneyle büyüyen çocuklar fazla kırılabilir olur dendiği için, çocuklar erkek gibi olsun diye, gayet maço bir anne oldum: Takım tuttum, maçları izledim, elimde tornavidalar, kerpetenler, tamiratlar yaptım... 15 yıl çalışmamıştım, evde reçel, turşu yapıyordum, bilgisayarın tozunu alıyordum... (gülüyor) Sonra, bilgisayar kursuna gittim. Derken, bir meslek edindim. Var gücümle çalıştım, iki çocuğuma kanat takmam gerekiyordu. Boşandığımda, annemle babam tepki gösterdi. Çocukluğumdan beri çok katı yetiştirildim: Babanın istediği gibi hanım olacaksın, evinin kadını, çocuklarının anası; sofraya mutlaka üç kap yemek koyacaksın, yürürken önüne bakacaksın...

Çocuğunuzun heteroseksüel olmadığını ne zaman, nasıl hissettiniz?

Küçükken çocuğumda bir kırılma vardı, naiflik vardı, “kız gibi yapma” derdik ona. Hep kız arkadaşları oluyordu, kızlarla oynuyordu. Ama, “çocukluk hali” diyordum. 15 yaşında yemek yememeye başladı, psikiyatlara gittik geldik. Anoreksiya nervoza olduğunu söylediler. Fiyatı uygun özel bir koleje vermişim, veli toplantılarında öğretmenleri hep çok efendi olduğunu, çok sevdiklerini söylüyorlardı, çok da başarılıydı. Fakat bir sorun vardı, “tenefüslerde dışarı çıkmıyor, sınıfta tek başına oturuyor, derste tuvalete gitmek için izin istiyor” diyorlardı. Ben de evde onu hırpalıyordum: “Niye tuvalete tenefüste gitmiyorsun da, küçük çocuk gibi derste izin istiyorsun!” Abisi yurtdışında okuyor, Özgür odasında tek başına. Kapanıp güneşlikleri çekiyordu. Hep kendi içine kapalı, bir şey söylediğimde “hırrr!” yapıyor. Çok özür dilerim, odasında vahşi bir hayvan gibiydi. “Gel dışarı çıkalım, şunu yapalım, bunu yapalım...” Ne önersem, “hırrr!” yapıyor. O arada çok ağır beyin ameliyatları geçirdim. Hastaneden taburcu olduktan sonra, daha başım çepeçevre dikişli, saçlarım kazınmış... Geldi, karşıma oturdu, “anne” dedi, “sen ölseydin, ben babamla da yaşayamazdım, anneannelere de gidemezdim”. Garipsedim, “şuna bak, ölümümü hesaplıyor”... Bakakaldım, içim acıdı. “Neden böyle söyledin?” dedim. “Anne, sana bir şey söylemek istiyorum. Benim ruhumla bedenim aynı değil” dedi. Çok açık söylüyorum, bir şey anlamadım. “Allah allah, bu benim için çok üzüldü, ne dediğini bilmiyor” diye düşündüm. Anlamadığımı anladı, ama beni o gün bıraktı. Sonra, baktı ki ben hiç tınmıyorum, tekrar geldi bir gün, ağlamaya başladı. “Benim söylediğimi ciddiye al” dedi, “benim bedenimle ruhum aynı değil!” “Nasıl bir şey bu?” dedim. “Anne, ben kızım aslında, kıyafetim başka” dedi. “Hiii!” dedim. Benim bir halam var şizofren, “eyvaah!” dedim, “çocuk şizofren! Bu da geldi bizi buldu!”. Hemen bilgisayarın başına geçtim, –kafamın yarısı var, yarısı yok– ilaçsız tedavi eden bir psikiyatr aradım. Nörofeedback yapan bir hekim buldum. Elektrodları bağlıymış, takıntıyı, osunu busunu alıyormuş... (gülüyor) “Yürü, gidiyoruz” dedim. “Hayır, beni kimse değiştiremez, ben kızım” diyor. “Yok, ben seni değiştiririm” diyorum. Şizofren diye düşünüyorum. Kimseye de bir şey söylemiyorum ki, çocuğumun adı çıkmasın. Saklıyorum, adının çıkmasından ödüm kopuyor. Ooo, bu kendini paralıyor, çıksın diye. Gittik doktora, “şu test yapılacak, bir milyar, bu test olacak, 300 milyon...” Ben çalışan bir insanım, kimim kimsem yok, babacığım bir tek kiramı ödüyor. Fakat, çocuğumun nesi olduğunu bir an önce görebilmek için, dört kredi kartımı, limitlerini geçene kadar bu nörofeedback’lerde, psikiyatlarda kullandım... Her gün 200 milyon ona, 300 milyon buna... Kafasına elektrodlar bağlanıyor... O da bana bağıyor, “sen zengin misin, aptal mısın anne?” Hasta ya, pış pış yapıyorum. Çocuğuma hâlâ konduramıyorum. Ben çok incik-boncuklu bir anneyim, küpemi takmadan dışarı çıksam geri dönerim, o kadar yokuşu tırmanırım. “Bu çocuk bana özeniyor, süslü süslü görüyor, heves etti demek ki” diyorum. Bir gün tişört almaya gitmiştik, kabinde baktım, a aa, göğüsleri var! “Bu ne?” dedim. “Adaçayından oldu böyle” dedi. Habire adaçayı içiyordu. Ben adaçayının ne işe yaradığını bilmiyorum. Adaçayında östrojen varmış, göğüs çıkarıyormuş. Sonradan öğrendim, aslında gizli gizli doğum kontrol hapı içiyormuş. Gelişme çağına olduğu için de göğüsleri çıkmaya başladı.

Şimdi böyle güle eğlene anlatıyorsunuz, o zamanlarki ruh haliniz nasıldı?

Hasta, ruh hastası diye düşünüyordum ve iyileştirmek için çabalıyordum. “Ergenlikte, her şeyi karıştırdı, bir yerlerde takıntısı oldu” diyordum. Göğüsleri falan görünce, başka bir psikiyatra gittim, o beni Çapa Tıp Fakültesi’ne gönderdi. Abisi de buradaydı, hep beraber gittik. Ama bu arada ruhen o kadar yorulduğum ki, hakikaten öyle mi, böyle mi?.. Çocuğumun söylediğini bir türlü kabul edemiyordum. Doktor hanım çocuğumla konuştu. Sonra, çocukları dışarı çıkardı, beni karşısına aldı, “çocuğun transseksüel, bunu kabule geç” dedi. “Ama doktor hanım, benim halam şizofren” dedim, “bu yemek yemiyor, anoreksiya nervozası var, hırlayıp hırlayıp duruyor, ergenlik...” Doktor hanım “ruh hastası dememi mi bekliyorsun?” dedi. “Evet” dedim. Çünkü o zaman tedavi edilebilir. Ama öbür pencere, benim için tamamen karanlık. “Ruh hastası değil senin çocuğun, senin bir kızın var” dedi. “Ve kızına yardım et.” “Tamam” dedim. Tamam dedim ama, neye dediğimi bilmiyorum. Hastanenin bahçesine çıktım, çocuklara “siz eve gidin” dedim. 9 Temmuz’dur. Oturdum, nasıl ağlıyorum Çapa’nın bahçesinde! Bir oğlumu kaybettim, bir kızım dünyaya geldi. Ağlamamın nedeni, yeni öğrendiğim, yeni doğan kızımın o karmaşık ruh hali. Ve karşılaşacağımız şeyler... Doktor hanım “çocuğun transseksüel” dediğinde, ilk tepkim “neden, neden, neden?” oldu. “Ben ne yaptım, ne kusur işledim?” diye haykırdım. O da sadece “bazı çocuklar böyle doğar” dedi. Daha sonra, başına bir şey mi geldi de böyle oldu acaba diye üroloğa götürdüm. Bizim toplumumuzda –ben de öyle büyüdüm– böyle bir şey olduğunda, “ay, onun başına bir şey gelmiştir!” denir. Ürolog muayene etti; hayır, başına bir şey gelmemiş.

Nasıl kabullendiniz?

Hemen. Doktorun “çocuğun şizofren değil, transseksüel” demesinden sonra, bir hafta içinde kabullendim. Kabullenmek zorundaydım. O benim canım, ben dünyaya getirdim onu. Ancak onun penceresinden bakarsam ona yardım edebilirim. O çok büyük bir karmaşalık yaşıyor.

Yakınlarınıza söylediniz mi?

Mühendis olan erkek kardeşime söyledim. Bir durdu, şaşırdı. Tepki vermedi. “Tüh!” yaptı. “Çok zor bir yolumuz var” dedi. Hakikaten de çok zor bir yol. Çocuğumu normal liseden aldım, kimse incitmesin, kırmayın diye, açık liseye verdim. Zaten “ben kravat takamam, saçımı uzatacağım, şöyle yapacağım, böyle yapacağım” diyordu. Lisede son senesi.

Siz kabul ettikten sonra, “etraf ne der, adı çıkar” endişesi geçti mi?

Zor olan, adının konmasıydı. Takıntı mı, suçlama mı, özentisi mi, başına bir şey mi geldi... Bilmediğim bir konuyla karşı karşıyaydım. Çocuğumu suçluyordum, kendimi suçluyordum... Ama bir kere durumu öğrendikten sonra, sorgulama bitti. Yaslara filan da girmedim. Çocuğum dersaneye gidiyordu lise 2’de, oranın idaresiyle, rehberlik hocalarıyla görüştüm. “Biz onu çok seviyoruz, çok kibar, çok terbiyeli” dediler, “ona tabii ki destek veririz”. Bu arada, onun hareketlerinde bir şeylik yoktu; ne zaman ki Çapa’ya gittik, doktor hanımla ona özgürlüğünü vermeye başladık, hareketleri de rahatladı. Tırnağını uzatmaya başladı; çok uzattı. Onlarda geçiş böyle oluyor. Çok uzatınca, çok kadın oldu diye düşünüyor. Aldım, törpü verdim. Bir yandan, onun yüzünün güldüğünü görünce mutlu oluyordum, bir yandan da içimden “ayy!” diyordum, “neler yapıyorum, neler de oluyormuş, etraf ne olacak!” Sonra, etrafı bıraktım.

Dönüşüm sürecinde başka hangi ilk adımları attınız?

İlaç kullanmaması için çok konuştuk, hormonların kansere yol açabileceğini anlattık. 18 yaşından sonra, bir endokrinologla beraber tedavi göreceğini anlattım. Bunların hepsini Çapa'da öğrendim. O güdüsünü tatmin etmek için ona çeşit çeşit dolgulu sutyenler aldım. Sutyen nasıl bağlanır, öğrettim. Kaşlarını alıyordu, cımbızını aldım. Bir makyaj kutusu yaptım... Gelip gelip beni öpüyordu. "İyi ki sen varsın anne, sen ölürsen ben ne yaparım" deyip duruyor. Azıcık keyifsiz olsam, "anne bir şeyin yok değil mi?" diye gelip yanıma sokuluyor. Ben de "yok yok bir şey, sen dersini yap" diyorum, "hanım kız olacağız". Bizi büyütürlerken "hanım kız olacaksın" deniyordu ya, şimdi de ben çocuğuma "bak hanım hanımcık olacağız" diyorum. (gülüyor) O da bana "hayır, ben taş gibi bir kız olacağım!" diyor. Saçlarının rengini açtı, her şeyin "en"lerini yaptı. En çok kaş aldı, en sarı saç yaptı, en çok boyandı... Ve bu şekilde dersaneye gitti. Bence, dersaneye okumaya değil, sosyalleşmeye gitti. Ona da hoşgörüyü bakıyorum. Hoşgörü ve sabır dinimizde de var. Sabah beşte kalktı, olan bütün kıllarını koparttı, süslendi, makyajlandı, vurdu gitti, vurdu gitti... Fakat ben onun hep peşindeyim, okul idaresiyle de, dersaneye de görüşüyorum. Dersanedeki arkadaşları onu hep kız bildi. Ta ki birkaç hafta öncesine kadar. O gün hayatının şiddetini gördü çocuğum. Halbuki kimseye zararı yok. Sadece kendiyi uğraştırıyor. Evlenmek istiyor. Sevgilisi olsun istiyor. Erkek trans olacıklardan onu çok beğenenler, onunla flört etmek isteyenler oldu. Abisiyle "flört et" dedik, yaşasın diye. Ama o "hayır, niye onlarla olacakmışım, onlar orijinal mi!" dedi. Biz ona diyemedik ki "sen orijinal misin?" O kadar kendini orijinal görüyor ki, onları beğenmedi. (gülüyor)

Bahsettiğiniz şiddet olayı nasıl oldu?

Bir erkek arkadaşı –orijinal bir erkek– beğenmiş onu. Ben anladım zaten, evin içinde kelebek gibi. "Herhalde orijinal bir prens çıktı" dedim. "Hii, hi" dedi, "beni seviyormuş". "Dikkatli ol çocuğum" dedim. Erkek arkadaşı onunla flört başlangıcını yapmadan, farklı bir başlangıca geçerken, benim hanım taş kızım diyor ki, "ben transseksüelim, yapılanma süreci içindeyim". Aynen böyle. "İki sene sonra ameliyat olacağım. Bu tip bir arkadaşlık değil de, sadece flört edelim." Çocuğum bunu reddettiği için, oğlan geliyor dersaneye, bütün herkese "bu travesti" diyor, "erkek mi, kız mı belli değil!" Çocuğum ağlayarak eve geldi. Nasıl ağlıyor: "Anne, yoruldu artık, çok yoruldu!" Ve küstü. 25 gün eve kapandı. Perdeler çekili, sadece yemek yiyor ve uyuyor. Yeni yeni ayağa kaldırmaya başladım. "Hadi, laser'a gideceğiz" dedim. Laser'a gitmeye başladık.

Bu arada hiç sevgilisi oldu mu?

Hep platonik aşkları oluyor. "Anne, platonik aşk yaşıyorum" diyor. "Ay çok yorar bu platonik işler seni" dedim, "bırak bunları, dersinin başına dön". "Seçilme, seç" diye öğretiyorum ona. İnsan sadece cinsel kimliğiyle değil, zekâsıyla, yaptıklarıyla, yetenekleriyle, hobileriyle değerlendirilir... Ama bizim çocuklarımızı toplum cinsel kimlikleriyle değerlendiriyor sadece. Cinselliği çok seven, çok cinsellik yapmak isteyen insanlar değil ki bunlar.

Babasının durumdan haberi var mı?

Ta baştan beri babasının haberi oldu. Benim ruh hastası dediğim zamanlardı, telefon açtım, söyledim. “Hık mık” yaptı, “aldın, kendine benzettin, şimdi bırakmaya kapı mı arıyorsun?” dedi. İkisini buluşturdum. Bu da süslendi püslendi, gitti. Babası ona “bu ne hal!” diye çıkıştı. O da “sen hekimsin, hekim gibi düşün” dedi, çekti gitti. Bizim çocuklarımız sevgiye muhtaç, kabule muhtaç ve hakikaten çok iyi insanlar.

Yakın çevrenizden sizi inciten, üzen tepkiler çok geldi mi?

Akrabalarımın da olduğu bir semtte oturuyorum. Ama, onlarla görüşmüyorum. Teyzemin mesela öğrenmesini istemiyorum, çünkü annemi kıracak. Annem, üstelik biyoloji öğretmeni, çok tepki gösterdi. “Sapıksın sen, Müslüman doğdun, Müslüman öleceksin” demiş çocuğuma. Çocuğum artık anneannesiyle görüşmüyor. Babacığım, bir hayli mürekkep yutmuş, vizyonu geniş biri, onun penceresinden bakarak üzülüyor. “Bir mesleği olsun, dışarı kaçırma evladım, kol kanat ger” diyor. Mesela, aşağıda bakkalımız var, bir gün önce erkek olarak gördüğü çocuğu sonra kız olarak görüyor. Ama bir tepki vermedi. Sanırım benim sahip çıkmamla ilgili. Ben çocuğumu koluma takıyorum, süslü püslü, tıklar tıklar sokakta yürüyoruz.

Taciz ediyorlar mı?

Hayır, ailenin tavrına bakıyorlar. Özgür’ü rahatsız eden, “bu kız mı, erkek mi?” denmesi. Görüntüsü de aslında o kadar şey değil, bayağı güzel bir kız açığı. Ben hayatım boyunca hep sağır kurbağa hikâyesini kendime örnek aldım. Bir sürü kurbağa süt dolu bir kaseğin içine düşüyor, biri dışarıda kalıyor. Bağırıp duruyor, “öleceksiniz” diye. Bütün kurbağalar ölüyor, biri sağ kalıyor, sütün içinde oynayıp duruyor. Sütün içinde zıpladıkça, süt yağa dönüşüyor, katlaşıyor. Hop diye atlayıp dışarı çıkıyor. Nasıl olup da bir tek onun sağ kaldığını merak ediyorlar. Bakıyorlar ki, kulakları sağır. Eşimden ayrıldıktan sonra, benim de hayat felsefem sağır kurbağa. Hiçbir işime kimseyi karıştırmamak için sağır kurbağayı oynadım, çok da başarılı gidiyor. Benim amacım, çocuğumun sağlıklı olması, okuması, kendine güveni olması...

Ne okumak istiyor?

Yanflüt çaldığı için, yetenek sınavlarına yönelik ders de aldırıyorum, konservatuarı düşünüyorum. Yurtdışında da eğitim alabilir. Transseksüellik, karmaşık ve fiziken de çok çaba harcanması gereken bir bölüm. “Bizim departmanımız biraz ağır” diyorum arkadaşlara: Biyoloji, fizik, kimya, psikiyatri, hepsi var. Hormon kullanacak, hormonun da yan etkileri var. Transseksüellerin yapılanma döneminin yasal süreci var, o süreç başladı. O cinsel rolü üstlenip üstlenemeyeceği gözlenecek. “Kız olmak istiyorum, ameliyata geldim” demekle olmuyor bu iş.

Hazırlık sürecinde neler yapıyor?

Her ay toplu bir terapi seansına katılıyorlar. Ameliyat olacak, kıyafeti erkek olacak ve kıyafeti bayan olacak arkadaşlarımızın toplu olarak katıldıkları bir terapi. “Ameliyat olabilir” raporunu verecek uzman psikiyatrlarla terapi görüyorlar. Şaka değil, sonuçta cinsel organlarımızı, bütün vücudunuzu değiştiriyorsunuz.

Özgür hiç tereddüt, gel-git yaşıyor mu ameliyat konusunda?

Hayır, yaşamıyor. Bir erkek tarafından beğenildiğinde, “ben transseksüelim, yapılanma dönemindeyim, cinsel ilişkiye giremem” diyor. Transseksüeller cinsel organlarından memnun değiller, görmek bile istemiyorlar. Özgür’e mastürbasyon yapıyor musun diye sormuştum, “hayır!” demişti. Tuvalete giderken bile çok zorlanıyor. Ben ameliyatları seyrettim, içim çok kötü oldu, bir anne olarak çok zorlanıyorum. Ona “istersen ameliyat yaptırma” dedim. Ama o “hayır, mutlaka yaptıracağım. Ben öyle mutlu olacağım, o gün ben dünyaya geleceğim” diyor.

Abisi bütün bunlardan nasıl etkilendi?

Bana çok destek oldu. Ona söylediğimde, “anne, böyle şeyler olabiliyor, yurtdışında da var” dedi. “Ona yardım et, onun ruh hali karmaşıktır” dedi. Soğukkanlıydı. Ama, birlikte ağladığımız çok oldu. Çok ağladık! Böyle rahat anlatıyorum şimdi, o kadar kolay değil. Hâlâ eski çocuğumun resmini çıkarttığımda ağlıyorum. İki oğlumun biri vefat etti, bir kızım oldu. Ağladığımı kızıma hiç belli etmedim, onu hiç mutsuz etmedim. Ona hiç tepki göstermedim. Sadece, hani abartıyorlar ya, hemen kadın olmak istiyorlar, o konularda “daha hanım olalım, daha uygun yapalım, kaşlarımızı biraz daha kalınlaştıralım” diye uyarıyorum, ama o dinlemiyor. Çünkü içi öyle coşuyor. Ennn kadın olmak istiyor.

Eski fotoğraflarına hiç bakıyor mu, yoksa eskiyi tamamen silmek mi istiyor?

Eski fotoğrafların olduğu albümler bir çantadaydı. Bir gün baktım, sünnet fotoğraflarını falan hep yırtmış, yırtmış, atmış. Estetik ameliyat istiyor, “burnumu kaldırmak istiyorum” diyor, “gerek yok” dediğimde, “aynaya baktığımda eski Özgür’ü görmek istemiyorum” diyor. Eskiye hatırlamak istemiyor. Ayrıca, çok güzel kadın olmak istiyor. Çok kafasına takmıştı, “burnum şöyle, adem elmam böyle” diye... Sırf ders çalışsın, test çözsün, bu takıntısı gitsin diye, koşa koşa bir plastik cerraha gittik. Doktor bey “senin hiçbir yerine bir şey yapılacak gibi değil, her şeyin çok muntazam” dedi. “Hayır, ben ameliyattan sonra anlaşılır olmak istemiyorum, çok güzel bir kadın olmak istiyorum” dedi. Bunun üzerine doktor fotoşopta orasına dolgu yaptı, burasını kaldırdı falan. Bizimki çok mutlu oldu. “Yürü” dedim, “şimdi testlerinin başına, çok güzel olacaksın”. Ben anne olarak kendine güvenli, başı dik olsun istiyorum. O güzelleşmenin peşinde. (gülüyor)

Çok ameliyat geçirecek mi?

Cinsel organının dışında, bir dizi estetik ameliyat olacak, “adem elmasını yontturacağım” diyor... Ben daha oralara gelmediğim için, o konuları çalışmaya henüz başlamadım. Benim açımdan sağlıklı olması önemli. Hormondan da çekiniyorum, kanser olabilir diye. Bazen kendi kendime “niye bütün bunlara izin veriyorum” diyorum. Başından çok işlem geçecek, çok ameliyat geçirecek, bir terslik olursa çok üzülürüm. Onu engellersem de çok üzülürüm.

Çocuğunuzun babası bu süreçte kendini tamamen dışarıda mı tutuyor?

Babalar, annelerden ayrılınca, çocuklardan da ayrılıyor. Çocuğuna, “sakın buraya böyle gelme, burada herkes beni tanıyor” diyor. Tek düşündüğü kariyeri.

Özgür babasına kendini kabul ettirme ihtiyacı duyuyor mu?

Hayır, “sevmiyorum, istemiyorum” diyor. Son iki telefon konuşmasında “bana, ‘tamam oğlum’ dedi” diyor. “Ben o kadar aşama geçirmişim, hâlâ bana ‘oğlum’ diyor” diye isyan ediyor. “Bir gün gelip de ‘ne hissediyorsun, o kadar doktorlara gidiyorsun, ne oluyor?’ diye sormadı” diyor. “Biz seninle kız kıza yaşarız” diyor. Bir şey diyemiyorum. Babası da o kadar acımasız değildir. O da herhalde çevresini düşünüyor.

Özgür Lambda’ya gelip gidiyor mu?

Hayır, hiç gelmedi. Gelmesini ben de istemedim. Özgür’ün bütün meselesi, testleri, saç uyuyor mu... Ama Çapa’da terapiden sonra, benden izin alıyor, “ablalarla simitçiye gideceğiz, konuşacağız” diyor. Bir “abla” var, onunla ben tanıştım, terapiye gitmiyor o. Ailesini de gördüm, o da ameliyat olacak, 32 yaşında, çok akıllı başında, grafiker, yurtdışında okumuş. Onunla tanıştırdım. Şu anda Özgür işin felsefesinde melsefesinde değil; akıl kabul etmiyor. “Aaay, saçınızı nasıl uzatıyorsunuzuz, ne sürüyorsunuzuz?” diye soruyor. O farklı bir dünyada şu anda. Onun bütün meselesi fizikî görünüşü.

Lambda’yla ilişkiye girmesini neden istemediniz?

Transseksüellerde çok önemli bir konu var. Bayan transseksüeller birbirlerini çok kıskanıyor. “Onun saç uzun, o daha güzel...” Benim kızım da bu biraz fazla öne çıkmış durumda. Çok kıskanç. “O daha güzel, onun ademi yok, burası şöyle...” Uğraşıp duruyorlar. Lambda’ya geldiğim bir gün, “Ankara’dan Pembe Hayatlar geliyor, bir tiyatro gösterisi de olacak İtalyan Kültür’de” dendi. İki bilet aldım. Kızıma “beraber bir etkinliğe katılacağız” dedim. “Hiii” dedi, sevindi. Kol kola girdik, tıngır mıngır geldik. Oturduk. Eyvah! Ön sırada, çok güzel “ablaları” var! Onlara bakıyor, bir kıskandı onları! “Anne bak saçları ne kadar uzun, bana da çıtçıtli yaptır, benimki de böyle olsun...” Baktım, dersten uzaklaşacak, çıtçıt peşinde!

Kendini daha çok diğer transseksüellerle mi kıyaslıyor?

Transseksüelleri beğenmiyor, yok sesi çok kalın, yok çok kıllı, yok boyu çok uzun... Yemek yemiyor, elim ayağım büyümesin, uzamayayım diye. Anoreksiya da bundanmış. Ayakları 41, fakat 39 numara ayakkabı giyiyor. (gülüyor) Ben de üstelemiyorum.

Etek giyiyor mu?

Bu kış, baktım, kızım hep üzerinde svetsört, altında iç çamaşırıyla dolaşıyor. Odasında, bacağıncıncı inceltmek için çalışıp duruyor. “Evladım, niye altını giymiyorsun, baldır bacak dolaşıyorsun” diyorum. “Spor yapıyorum” diyor. Düşündüm, “bu bir mesaj olmalı” dedim. Koştum Beşiktaş pazarına, ona iki tane ev elbisesi aldım. Yıkadım, ütiledim, odasına koydum. Dersaneden geldi, öptü möptü beni. “Sana ev elbisesi aldım, bakalım olacak mı?” dedim. Size tarif edemem nasıl sevindiğini. “Gerçekten mi anne!” Giyindi, dönüp duruyor... “Çok yakıştı, değil mi?” Oturuyor,

bacaklarını yana uzatıp üst üste atıyor hanım hanımcık. O günden beri evin içinde elbiseyle dolaşıyor. Fakat, evimize konumuzu komşumuzu da davet etmiyoruz.

Siz yadırgıyor musunuz, rahatsız oluyor musunuz bu değişikliklerden?

İlk değişikliklerde, her şeyin ilkinde rahatsızlık duyuyorum. İlk sutyeni aldığımda, ilk tırnağını törpülediğimde, o ilk kaşını aldığımda rahatsız oluyordum. Ona belli etmeden, hiç kırıcı olmadan... Onun görmediği yerlerde, deniz kenarlarında gidip hüzünleniyorum, ağlıyorum. Bunlar da benim duygularım, ne yapayım. Ama ona belli etmiyorum.

Sizde de onu güzel bir kadın yapma çabası var mı?

Hayır. Hanım olsun, önemli olan o. Ortasını bularak yaşaması için gayret ediyorum.

Transseksüellerle fuhuş bir arada düşünüldüğü için mi abartıdan bu kadar çekiniyorsunuz?

Hep bunu düşünüyorum. Ders, test diye bu kadar tutturmanın sebebi de bu zaten. İşsiz, ailesiz, ötelenmiş insanlar ne yapsın? Fuhuş heteroseksüeller için de geçerli. İş alanı yoksa, mecburen bu işin peşine düşüyorlar. Bakıyorum, “ben olmasam, ne yapardı?” diyorum. O da öyle olurdu. Ameliyattan sonra, çocuğumun normal masabaşı bir mesleğinin Türkiye’de olamayacağını düşünüyorum. Sanatla ilgili alanlarda belki tolere ediliyor. Onun için flütün üstünde duruyorum. Kızım bunlara kafa yormuyor. Onun tek derdi, bir an önce hormon kullansın, ameliyat olsun, bir an önce ruhuyla özleşsin, yoluna özgür gitsin. Pembe kimliğini istiyor. Her şeye ben koşuyorum. Sosyal güvenlikten yararlanabilecek miyiz, onu araştırıyorum. Hormonları sağlık defterine yazdırabiliyor muyuz acaba? Ameliyatın 25 milyara yapıldığını duydum. Nasıl olacak, nasıl yeteceğiz, zamanı geldiğinde çözeceğiz.

Bu süreç sizi kendi hayatınız, cinselliğiniz hakkında düşünmeye yöneltti mi?

Biz hiç cinselliği bilmeden evlendik. Kız olarak dünyaya geldik, evlendik, gerdek gecesini atlattıktan sonra anne olduk. Böyle yaşadık. Valla, cinselliği keşfedemeden menopoza girdik. (gülüyor) Bir baktık, bitmiş, gitmiş. Doktora gittim, “menopoza girmişsiniz” dedi. “Gerçekten yumurtalarım bitti mi şimdi?” diye sordum. “Bitti” dedi. Bir bozuldum! Bozulmam da, cildim buruşacak, ağrılarım artacak diye. Cinselliğin ne kadar önemli olduğunu çocuğumda öğrendim. Şimdi çocuğuma bakınca, “ben ne kadar aptal bir kadınmışım” diyorum. Ben kızma “menajerlik” yapıyorum. (gülüyor) Burnu ve adem elması için plastik cerraha gittik dedim ya, anne olarak bir gayret, “cinsiyet ameliyatı da yapıyor musunuz?” diye sordum. Yapıyormuş. “Nasıl yapıyorsunuz? Acıyor mu? Kaç saat sürüyor? İki aşamalı mı? Ölüm tehlikesi var mı? İyileşmesi ne kadar sürüyor?..” Ben sorup dururken, kızım atladı, “klitorisli mi yapıyorsunuz, klitorissiz mi?” dedi. Ben klitorisi mlitorisi unutmışum. (gülüyor) Şaşırdım, sustum, gözlerim yuvalarından çıktı. Kızım en iyisini olmak istiyor, klitorisiyle, her şeyiyle...

Lambda’yla ilişki kurmanın çok faydasını gördünüz mü?

Görmez olur muyum? Lambda'ya gitmeden önce her gün ağlıyordum. Yasal haklarını öğreniyorsunuz, tıbbî açıdan bilgileniyorsunuz, sorunları paylaşıyorsunuz. Çocuğum pembe kimliğini aldıktan sonra, babasının emekliliğinden de faydalanıyormuş. Bunu öğrendiğime çok memnun oldum. Ama bilgilenmek için kaynak az.

Siz neler okudunuz?

Google'a girdim girdim durdum. Transseksüel nedir, travesti nedir, gey nedir, transgender nedir? Ama okumakla olmuyor, hepsini karıştırıyorsunuz. Cinsel yönelim konusunda çok okudum, inceledim, ne olduğunu önce tam anlayamadım. Sonra anladım, cinsel yönelim, cinsel tercih, cinsel kimlik nedir. Hamileyken, yeni çocuk doğurduğumuzda, annelikle ilgili el kitapları alırız, okuruz. Ben istiyorum ki, transseksüel annesinin de el kitabı olsun. Çocuklarımızı yadırgayan, tepki gösterenlerin, başta biz nasıl bilmiyorduksak, bilmedikleri için tepki gösterdiğini düşünüyorum. Çocuklarımızın kolay yoldan hemen "ahlâksız" denerek damgalanmasını kabul edemiyorum. Ben Lambda'yı internetten keşfettim. İlk defa iki ay kadar önce, korkularımı, endişelerimi, kaygılarımı konuşmak, kendimi rahatlatmak için gittim. Dertleşmek, paylaşmak, bilinçlenmek istiyordum. Aile görüşmesine gittim, bir baktım, polisler bastı. Benim de kimliğimi aldılar. Şok oldum. Benim şaşkınlığımdan, polisler de şaşmıştı. "Benim çocuğum transseksüelmiş, bilgi almaya geldim" dedim. Tam bir yere tutundum, daha ilk gidişte, ne olduğunu anlayamadan polis bastı.

EROL

Çocuğumun hayatı

Erol (66, ekonomist, Ender'in (36) babası): Oğlum bir erkek arkadaşıyla fazla beraberdi, birlikte seyahatlere gidiyorlardı. Flört anlamında kız arkadaşı hiç olmamıştı. Bunlardan bir parça şüpheleniyordum. Sonra, annesi tesadüfen öğrendi. O daha tepkili oldu. Fakat, onu yatıştırdım. Bunu bir ahlâksızlık olarak düşünmüyorum. Doğal bir süreç olarak görüyorum. Ama bir psikoloğa da gittik tabii. Ender'i tedavi ettirmeye kalktığımız için değil, kendimiz için gittik. (gülüyor)

Annesi nasıl fark etti?

Ender bizden ayrı oturuyordu. Annesi temizlik için evine gittiğinde, yatakodasından fark etmiş. "Ender galiba erkek arkadaşıyla beraber yaşıyor" dedi.

Şaşırmış mıydı?

Sarsılmıştı, şaşırmıştı. Çok üzülmüştü. Bütün duygular vardı. Yatıştırmaya çalıştım: "Bunun için yapacağımız bir şey yok. Bu bizim çocuğumuz. Olduğu gibi kabul etmek durumundayız" dedim.

İlk andaki tepkiniz de böyle soğukkanlı mıydı?

Daha önceden bir parça tahmin ettiğim için çok şaşırmadım. Kızlara ilgi duymadığımı hissediyordum. Ama, ergenlik çağında kendisi de bilmiyormuş. Sonradan anlattı, kendisine itiraf etmekte çok zorlanmış. Benim bir felsefem var: Her insan hayatını kendi seçtiği şekilde yaşamalı. Çocuğumun seçtiği hayatı onaylamam gerekmiyor,

ama çocuğum olduğu için sonuna kadar onu desteklerim. Maalesef, toplum olarak, başkaları için yaşıyoruz: Komşular ne der, akrabalar ne der, o ne der, bu ne der?.. Kimsenin benim tavrımı eleştirme özgürlüğü, benim sınırlarıma girme hakkı yok.

Eşinizin fark edip sizinle konuşmasından sonra ne yaptınız?

Kademe kademe gelişti. Eşim yumuşadı. O sürede, kendi kişisel gelişimimizle, eğitimimizle ilgili çalışmalarımız oldu. Gençliğimde bugünkü bakış açımda değildim. Hepimiz toplum içinde yetişiyoruz. O dönem, Sistem Yayıncılık'ın bütün kitaplarını hatmettim. (gülüyor) Kendimizi geliştirmeye çalıştık. İnsanın sadece kendini değiştirebileceğine inanıyorum.

Siz mi oğlunuzla konuştunuz, oğlunuz mu size açıldı?

Bir akşam bize yemeğe gelmişti, sofrada Ender açıldı: “Başkasından duyacağına benden duy, ben eşcinselim” dedi. Ona söylediğim ilk şey “zor bir hayat yaşayacaksın oğlum” oldu. “Toplumun değer yargılarını düşünürsen, seni zor bir hayat bekliyor, ama o zorluklar sırasında ben senin yanındayım, bilesin.”

Bu tavrınızı nasıl karşıladı?

Çok şaşırdığını zannetmiyorum. Rahatladı tabii. Kendisine itiraftan sonra yavaş yavaş rahatlamış zaten. Kendisi kabul edinceye kadarki dönem en zoru, bunun kaç yıl sürdüğünü bilmiyorum. O süreç onu bir hayli zorlamış tabii.

O dönemler hakkında konuşuyor musunuz?

Zaman zaman anlatıyor, ama benim için çok da önem taşıyor. Yaşayan o, ne kadar anlatsa da, ne kadar empati kursanız da onun yaşadıklarını anlamak mümkün değil.

Açılmadan sonra, nasıl bir duygusal süreç yaşadınız?

Şimdi anneleri dinlerken düşündüm, biz erkeklerin durumu biraz daha farklı, özellikle de Türkiye’de yetiştirilmemizden gelen bazı sorunlar var. Biz duygularımızı kolay söyleyemiyoruz. Yıllarca, duygumla düşüncemi ayıramamış bir insanım ben; çok çaba göstermeme rağmen, hâlâ da tam ayırabilmiş değilim. “Duygun ne?” diye sorulduğunda, ben düşüncemi söylerim. “Erkek ağlamaz. Erkek çocuğunu sevip okşamaz” gibi klişeleşmiş yargılarla yetişmek erkekleri, Eda hanımın anlattığı gibi, reddetme gibi yönere itiyor. Bu süreçten önce, 1985’te metapsişikle tanıştım. Arkasından, kendini geliştirme konusunda çok okumuştum, yani bir anlamda bir hazırlık evresi geçirdikten sonra bununla karşılaşmış oldum.

Metapsişişe ilginizin nedeni neydi?

Psikiyatriyle ilk tanışmam çok daha eskiye dayanıyor. Çocuğum beş buçuk yaşındayken, okuma-yazma bildiği için doğrudan ikinci sınıfa kaydolmasını söylemişlerdi okuldan. Çapa’ya, psikiyatri bölümüne gittim, bunun sıkıntı yaratıp yaratmayacağını sordum. Çocuğa testler yaptılar. “Bu zekâyla üçüncü sınıfı da yapar” dediler. “Fakat, oyunda arkadaşlarıyla uyumu çok önemli, öğretmeninin durumu iyi gözlemlemesi gerekiyor. Birinci sınıfa verirseniz de tembel olur” dediler. Sonra da ara

ara o psikoloğa gidip geldik. Sınıf arkadaşlarından iki yaş küçük olması, çok uzun süre, büyük problemler yarattı. Çocuklar çok acımasız oluyor. Derslerinde başarılı, kendilerinden ufak birisine tahammül göstermiyorlar. Buluğ çağına girdiğinde, “ben şubemi değiştireceğim” dedi. Arkadaşlarından rahatsız oluyordu. Psikologla tanışmamız o evrede oldu. Daha sonra, metapsişşe merak sardım. Kendimi geliştirebileceğime inandıktan sonra, bunu nasıl yapabileceğim, bakış açımı nasıl değiştirebileceğim hakkında düşündüm, gayret ettim. İnsanlar toplum içinde şartlandırılıyor. Bunları aşmak şimdi anlattığımız kadar kolay olmuyor. Hâlâ kendi üzerimde çalışıyorum, birçok eksğim de var. Ama bütün bunlar, bu süreci kabullenmemi hızlandırdı.

Eşinizin ilk tepkisi daha çok kendini suçlama yönünde miydi?

Toplumdan öğrendiği gibi, bir hastalık olarak düşünüyordu: “Allahım, oğlumu iyi et!” gibi... Kendini suçlama durumu yoktu, iki çocuğumuza da aynı şekilde davrandık. Birçok ailede, aynı şekilde yetişen iki çocuğun farklı özellikleri vardır. Bunun bizden kaynaklanmadığını biliyordum. Bildiğim, tanıdığım bu tür durumlar yoktu. Ama kendimi geliştirme sürecinden sonra, bunları rahat kabullenmeye başladım. Biz erkek olarak, biraz da erkekegemen toplum olarak, kendimizi maalesef çok büyük baskı altında tutuyoruz. Her şeye hâkim gibi görünüyoruz, ama hiçbir şeye hâkim değiliz.

Arkadaşlarınız, akrabalarınız oğlunuzun eşcinsel olduğunu biliyor mu?

Güvendiklerime, bunu kabul edebileceğini hissettiklerime söyledim. Kardeşim biliyor, baldızım biliyor, yakın çevremdeki bir kısım arkadaşlarım biliyor. Oğlum zaten basına çıkıyor, yürüyüşlere katılıyor... Kayınbiraderimin karısı mesela basında görmüş. Bize sordu, “evet” dedik, saklama gereği duymadık. Ben başkaları için yaşamıyorum.

Lambda'yla ilişki kurmanız nasıl oldu?

Lambda'ya çok eskiden de gidiyordum. Oğlum “gel, arkadaşlarımı gör, tanı” dedi. Karım da gitti, kızım da gitti. Sonra, oğlum aile grubundan söz etti, ona katıldım, ailelerle tanıştık. Ben Lambda'ya örgütlenme özgürlüğü çerçevesinde bakıyorum. Demokrasi muğlak bir kelime olarak dilimize pelesenk olmuş. Fakat, demokrasinin ne olduğunu içselleştirmemişiz. Demokraside, herkesin örgütlenme özgürlüğü vardır. Lambda kararı temyizden dönmese, AİHM'nden dönecektir, buna şüphe yok. Lambda davası, örgütlenme özgürlüğünün önüne çekilen bir set. Böyle bir örgütlenmenin kimseye zararı yok. Tam tersine, ailelerin bilinçlenmesi, sorunlarını paylaşması, bu tür yönelimleri olan çocukların açılımlarının kolaylaştırılması, bilgilendirilmesi çok yararlı. Biz kanun devletiyiz, hukuk devleti henüz olmadık. “Ahlâk” kişiye göre değişen bir kavram. Bu kavram o kadar yuvarlak ve genel ki, ahlâka aykırı olduğu gerekçesiyle hukukî bir karar almayı doğru bulmuyorum. Aileler olarak bu kararı protesto etmekte haklıyız.

Söyleşiler: Siren İdemen
express, Haziran 2008